

Závěry a podněty 16. semináře DCI o plnění Úmluvy o právech dítěte v České republice

Na základě proběhlé diskuse účastníci semináře včetně zástupců participačních struktur dětí a mládeže identifikovali problematická místa v naplňování Úmluvy a shodli se, že je třeba:

- a) Ustanovit a jmenovat jeden stálý **nezávislý** orgán pro koordinaci plnění Úmluvy o právech dítěte v České republice. Do té doby doporučují rozdělit si činnosti k plnění Úmluvy, resp. plnění doporučení Výboru OSN pro práva dítěte, na věcnou rovinu (koordinace: MPSV) a obecnou rovinu (monitorování: česká sekce DCI, resp. Aliance nestátních organizací za práva dětí).
- b) Iniciovat v parlamentu vznik rady nebo komise pro dětská práva. V Senátu iniciovat veřejné slyšení k dětským právům.
- c) Uzákonit povinnost orgánů veřejné správy upřednostňovat při veškerém rozhodování nejlepší zájem dítěte, včetně upřesnění tohoto pojmu. Konkrétně půjde o to, uplatňovat „children mainstreaming“ a „children budgeting“ obdobně jako při uplatňování rovných příležitostí mužů a žen.
- d) Do jednacího řádu a legislativních pravidel vlády doplnit povinnost uvádět vždy v důvodových zprávách, zda je chystaná legislativní změna v souladu s nejlepším zájmem dětí.
- e) Naplňování dětských práv by měla hlídat vláda ČR aktivně sama, ne až po upozornění Výboru OSN pro práva dítěte na přetrvávající nedostatky.
- f) Účastníci semináře žádají vládu, aby zahájila plošné šíření informovanosti o Úmluvě.
- g) Je nutno navrhnout a přijmout zákon o ochraně a podpoře dětí a mládeže, jenž bude obsahovat mj. kodifikaci participace dětí a mládeže na životě společnosti, zejména na úrovni samosprávných územních celků.
- h) Účastníci podporují záměr urychleně uzákonit úřad ombudsmana pro děti.
- i) Uzákonit povinnou registraci dítěte u praktického lékaře pro děti a dorost. Jde nejen o ochranu dítěte před možným zanedbáváním, zneužíváním či týráním, ale i o ochranu dalších dětí, jejichž zdraví by zanedbávané dítě mohlo ohrozit.
- j) V chystaných legislativních úpravách uzákonit, že takové neregistrované děti vyžadují sociálně právní ochranu.
- k) Účastníci vyjadřují znepokojení nad nedomyšleností chystaných změn v rámci ekonomické reformy a reformy systému sociální pomoci z hlediska dodržování dětských práv. Je také nutno odstranit roztříštěnost systému z hlediska institucí i jejich rozdílné praxe.
- l) Vláda nedostatečně kontroluje plnění svých vlastních usnesení /2003 a 530/2005 o koordinaci plnění Úmluvy – MPSV neanalyzuje a nedostatečně koordinuje její plnění ani nepodává vládě každoroční zprávu o plnění Úmluvy.
- m) Při transformaci systému péče o ohrožené děti by mělo MPSV do systému zahrnout i naplňování Úmluvy o právech dítěte.
- n) Zvýšit podporu pěstounských rodin a při nedostatku pěstounů neomezovat uměle počet svěřenců v takové rodině.
- o) Zakázat kouření ve veřejně přístupných místnostech, zejména v přítomnosti dětí.
- p) Výzkumy NIDM MŠMT potvrdily pozitivní korelaci mezi sociálním kapitálem rodiny a úspěšností a spokojeností dětí. Pro budoucnost dětí je zásadním faktorem rodinné prostředí, zejména co se týče vzdělání rodičů.
- q) Kvůli ekonomickým a pracovním tlakům se neustále zhoršují podmínky pro dobrovolnou práci s dětmi a mládeží, klesá zapojení lidí v produktivním věku. Vláda by

měla pro ně vytvořit podmínky alespoň zaměstnancům státního sektoru. Bez významných personálních a finančních dotací zůstanou i sebelepší usnesení pouze na papíře.

- r) Stát nezajišťuje osobnostní rozvoj dětí, což má v dlouhodobém výhledu negativní ekonomické dopady na národní hospodářství. To je nutno změnit.

Sekce mladých do 26 let

Pracovní skupina se zabývala možnostmi budoucí koordinace sepsání vlastní dětské zprávy pro OSN, také probírala jednotlivé články Úmluvy a nedostatky v České republice.

1. **Právo na rodinu** – členové vyjádřili obavu, že se kladou příliš velké překážky při umisťování dětí z dětského domova do náhradní rodinné péče. A také, že je důležité zjišťovat názory těchto dětí při sepsání dětské zprávy, stejně tak dětí postižených, či jinak znevýhodněných.
2. **Právo na vlastní názor** – dospělí neberou názor dětí vážně a přehlíží jejich připomínky. Jako příklad byl uveden, že i když je funkční školní parlament, při projednávání stěhování školy do jiné budovy jejich názor nebyl vyslyšen.
3. **Vytváření ideálního prostředí pro děti a mládež** - smysluplné vyplnění volného času dětí, nabídka je vcelku pestrá, ale chybí informovanost mezi dětmi, že se takovýchto aktivit mohou zúčastnit a že je i možnost financování volnočasových aktivit státem pro děti ze sociálně slabých rodin
4. **Právo na vzdělání a ochranu**
 - a) **nedostatek zdravotní péče** ve školních zařízeních a neznalost první pomoci
 - b) **školní psycholog**: v praxi nefunguje, není často přítomen ve škole, nebo je velmi těžce zastizitelný či neumí řešit jejich problémy
 - c) **sexuální výchova**: je velmi okrajové téma, na střední škole již vůbec neprobíhá, je nedostatečně zdůrazněn problém sexuálně přenosných chorob a sexuální morálky.
 - d) **pohled na rodinu**: Spousta dětí žije v rozpadlých či nefunkčních rodinách, v důsledku toho neznají správné hodnoty rodiny. Děti by rády získaly více informací a nové postoje ke správné funkci rodiny.
 - e) **prevence před návykovými látkami**: pro děti je velice snadné obstarat si alkohol či cigarety v obchodě i ve velmi nízkém věku, chybí kontroly
 - f) **rasismus a šikana**: Jsou stále tématem na školách, nejen na základních ale i na středních, děti se bojí vyhledat pomoc u učitelů, kteří často nejsou kvalifikováni, aby pomohli a školní psychologové na školách chybí

V Praze dne 21. 2. 2011